

Social Sciences Indexed

International
SOCIAL MENTALITY AND
RESEARCHER THINKERS JOURNAL
Open Access Refereed E-Journal & Refereed & Indexed
SMARTjournal (ISSN:2630-631X)

Architecture, Culture, Economics and Administration, Educational Sciences, Engineering, Fine Arts, History, Language, Literature, Pedagogy, Psychology, Religion, Sociology, Tourism and Tourism Management & Other Disciplines in Social Sciences

2019

Vol:5, Issue:24

pp.1568-1578

www.smartofjournal.com

editorsmartjournal@gmail.com

ÇİZGİ FİLM VE ANİMASYON OKUR YAZARLIĞI DENEMESİ

CARTOON AND ANIMATION LITERACY EXPERIMENT

Dr. Öğr. Üyesi Mualla MURAT

İstanbul Aydın Üniversitesi, İstanbul/TÜRKİYE

Article Arrival Date : 19.09.2019

Article Published Date : 31.10.2019

Article Type : Review Article

Doi Number : <http://dx.doi.org/10.31576/smryj.368>

Reference : Murat, M. (2019). "Çizgi Film ve Animasyon Okuryazarlığı Denemesi", International Social Mentality and Researcher Thinkers Journal, (Issn:2630-631X) 5(24): 1568-1578

ÖZET

Günümüzde okuryazarlığın geleneksel metni okuma-yazma anlamının ötesinde alan yazınlarla ilgili algılama, fark etme, öğrenme, kullanma şeklinde bir sonuca ulaşabilmesi gerekliliğini ortaya çıkarmıştır. Örneğin, çevre bilinci için hava, su, ses kirliliğinin insanlığına verdiği zarar anlamak ve anlatmak için akademik çalışmaların dışında yapılan her türlü faaliyet bir okuma-yazma becerisine ihtiyaç duyulmaktadır. Günümüzde insanlığına hakim olan medya, olumlu ve olumsuz yönleri ile bireyleri ve toplumları etkilemektedir. Bu etkinin tamamen faydalı hale gelmesi medya okuryazarlığını ortaya çıkarmıştır. Medya okuryazarlığı içinde yer alan çeşitli alanlar kendi okuryazarlıklarının çalışmalarına başlamışlardır. Çizgi film ve animasyon sektörü de geniş bir kitleye hakimdir. Bu sektör çeşitli alanlarda farklı açılardan çalışmaları yapılırken okuryazarlığı ile ilgili çalışmalar henüz gelişmemiştir. Eğitim fakültelerinin özellikle Türkçe öğretmenliğinin yeni nesiller yetiştirilmesi ile sorumlu olması bu sektör ile ilişkisinin önemini artırmaktadır. YÖK ve Milli Eğitim programları ve müfredat açısından bu konu ile ilgilenirken öğretmenlerin de bu konuda duyarlı ve ilgili olması beklenir. Bu çalışmada "İstanbul Muhafızları Ab-1 Hayat Çeşmesi" filmi okuryazarlık açısından nasıl ele alınabilir soruna doküman analizi yöntemi kullanılarak içerik analizi tekniği ile incelenmiştir.

Anahtar sözcükler: Çizgi film ve animasyon okuryazarlığı, Eğitim, Türkçe öğretmenliği.

ABSTRACT

Nowadays, it has emerged that literacy should reach a conclusion in the form of perception, recognition, learning and use related to the literature which takes the traditional text beyond the meaning of reading and writing. For example, in order to understand and explain the harm to human beings caused by air, water and sound pollution for environmental awareness, all activities performed outside of academic studies require a literacy skill. Media, which dominates human beings today, affects individuals and societies with its positive and negative aspects. The fact that this impact has become completely beneficial has revealed media literacy. Various fields of media literacy have begun to work on their own literacy. The cartoon and animation industry also dominates a wide audience. While this sector has been working in various fields from different perspectives, studies on literacy have not developed yet. The fact that education faculties are especially responsible for the development of new generations of Turkish teaching increases the importance of its relationship with this sector. In terms of YÖK and National Education programs and curricula, teachers are expected to be sensitive and interested in this issue. In this study, "İstanbul Muhafızları Ab-1 Hayat Çeşmesi" film has been analyzed with the content analysis technique by using document analysis method on the issue of how it can be handled in terms of literacy.

Key words: Cartoon and animation literacy, Education, Turkish teaching.

1. GİRİŞ

Yüzyıllar arası yaşam farkı sosyokültürel ekonomik ve diğer açılardan daha dingin bir değişim seyrederken 19.yy'dan sonra teknolojinin gelişmesi toplumların yaşama bilincini daha hızlı ve aktif etmiştir. Teknolojinin insanoğluna verdiği olağanüstü imkanlar kaçırılmaz fırsatlar olarak görülmüş ve insan teknoloji iç içe bir yaşam şekli başlamıştır. Teknolojinin getirdiği faydalar kadar zararlar da söz konusudur. Teknoloji az zararlı çok faydalı kullanabilmek için ona hakim olunması gerekir (Kalan, 2010). 21. yy, bireyin toplumsal hayatını sürdürebilmesi, bireyin bu yeni kültür biçiminin kodlarını çözebilmesi, kendini ifade edebilmesi ve bilgiye ulaşabilmesi için yeni gereklilikler yaratmıştır. Bu gerekliliklerden biri de medya okuryazarlığıdır (Kalan, 2010).

Teknolojinin hakimiyetine karşı iyi ve kötüyü ayırabilmesi bireysel mücadele ile sağlanamaz. Bireyin bu sorunu aynı zamanda toplumların sorunu olarak görülmektedir. Toplumsal değerler, ilişkiler, statüler, normlar, sınıflar gibi toplumsal yaşantıyı etkileyen faktörler ferdileştiği zaman çatışmalar artar. Çatışmaları engellemek, teknoloji ve toplum-birey ilişkisini sağlıklı kılmak devlet politikası ve eğitim meselesidir (Sarsar&Engin, 2015). 21. yüzyılda bireyler bilgi ve iletişim teknolojileri sayesinde ulaşılan ve seçkisiz sunulan mesajlara karşı temkinli olmak durumundadır. Bireyler mesajla karşı karşıya kaldıklarında doğruluğunu araştırmalı, analiz etmeli, eleştirel yaklaşmalı ve bu bilgiyi kendileri yapılandırmalıdır (Sarsar&Engin, 2015).

Teknolojinin getirdiği bu imkanlar ve sorunlar çeşitli bilim dallarında ele alınmaya başlanmıştır. Öncelikli olarak iletişim fakültelerinde teknolojiye dayalı gelişmelerin medya, medya okuryazarlığı olarak yerini almış teknolojinin diğer bilim dallarıyla ilişkisinin dışında toplumsal boyutları eğitim fakültelerinde de çalışmaya başlanmıştır. Medya ve medya okuryazarlığı, eğitim fakülteleri için önemini diğer bilim dallarından daha fazla görmeli ve bu çalışmalara arttırmalıdır (Tanrıverdi&Apak, 2010). Livingstone ve Bovill (1999) Medya okur-yazarlığını; eleştirel olarak değer biçebilme ve farklı kaynaklardan bilginin asıl değerine ulaşabilme ve ekrana dayalı içeriğin yapısı, biçimi, kuvveti ve sınırlamalarını anlayabilme becerisi olarak tanımlamaktadırlar (Akt: Basel&Aslan, 2017). Günümüzde, ekonomi ve teknoloji odaklı değişim ve gelişim olguları, var olanın çok üstünde yeni ve yüksek düzeyli niteliklere sahip insan gücüne gereksinimi artırırken, bu çaba ile geliştirilen eğitim politikaları, değişimin kazandığı ivmeyi yakalayamaz duruma gelmiştir (Akt: Basel&Aslan, 2017).

Medyanın tanımını yapmak kolay iken medya okuryazarlığının tanımı yapabilmek hiç kolay değildir. Kavramlaşmış terimlerin tanımını sayabilmek veya sınırlayabilmek mümkün olmadığı için medya okuryazarlığını çok boyutlu anlamlara ulaştığında tanımlayabilmek oldukça zordur (Altun, 2008). Medya okuryazarlığı kavramının genel kabul gören bir tanımı olmaması farklı yaklaşımların bir sonucudur. "Medya Okuryazarlığı" kitabında, W. James Potter (1998) medya okuryazarlığı konusundaki birçok bakış açısını, dört ana medya okuryazarlığı uzmanlık grubunda sınıflandırmıştır. (Altun, 2008). Bu dört ana grubun en önemli ortak paydası kamu açısından, çocuklar açısından, toplum açısından eğitiminin nasıl verileceği ve yararlı hale getirileceğidir.

Medya okuryazarlığı yalın olarak tanımlanamadığı gibi teknolojinin diğer özellikleri ile de ortaya çıkan çeşitli okuryazarlıklarla da ilişkisi ile birlikte sorunlar da yaşamaya başlamıştır. Bugüne kadar yapılan çalışmalar da bu okuryazarlıklar tespit edilmiş, tespit edilmeye de devam edilmektedir (Sert, 2008). Sert (2008) günümüzde teknoloji okuryazarlığı, bilgisayar okuryazarlığı, web okuryazarlığı, görsel okuryazarlık, medya okuryazarlığı, ağ okuryazarlığı, sayısal okuryazarlık gibi okuryazarlıkların ön plana çıktığını fakat alandan bağımsız olarak "gereksinim duyulan bilginin bulunması elde edilmesi, değerlendirilmesi ve kullanılması" olarak tanımlanan bilgi okuryazarlığının söz konusu okuryazarlık kavramları için semsiye bir terim olduğunu ifade etmektedir (Sert, 2008). Bu okuryazarlıkların teknoloji ile ilgili çalışmalar devam ettiği sürece yenilerinin ekleneceği kaçınılmaz bir gerçektir. Çocuk kitlesinin etkisi altına alan çizgi film ve animasyonlarda da çeşitli okuryazarlık teknik ve becerileri gelişecektir (Özonur&Özalpman, 2009). İngilizce'den Türkçe'ye medya okuryazarlığı olarak çevrilen "media literacy" kavramını, 1978'de; bilişsel, etik, felsefi ve

estetik konulardaki becerileri geliştirme olarak tanımlayan ve eleştirel bir medya eğitim modeli öneren Minkkinen'den günümüze pek çok farklı tanım yapılmıştır (Özonur&Özalpman, 2009).

Teknolojinin ve medya okuryazarlığının önemi günümüzde aile ve okul eğitiminin önüne geçmiştir. Birey ve toplum için aile ve okulda ki eğitimin süreleri sınırlanabilirken medyanın süresi sınır tanımaz (Önal, 2007). Yaşam boyu öğrenmeyi sağlayacak bilgi kaynaklarının biçimi veya formu değil, içeriğin önemli olduğu bilinmektedir (Önal, 2007).

Gelişmiş ülkelerde medya okuryazarlığı kendi dilleri ile verilen eğitimde yerini almış, projelerle yapılan çalışmaların neticesinde eğitimlerine nasıl entegre edileceği çoktan çözümlenmiştir. Ülkemizde yeni başlayan bu çalışmalarda medya okuryazarlığının özellikle eğitim fakülteleri Türkçe Öğretmenliği bölümünde neden ve nasıl kullanması gerektiğini ortaya koymaya çalışmaktadır. Kanada, Avustralya, ABD, İngiltere' de medya okuryazarlığının eğitimde ki yeri ile birlikte ülkemizde ki durumunun Tüzel bir tez çalışmasıyla ortaya koymuştur (Tüzel, 2012). Türkçe alan yazınında medya okuryazarlığı eğitiminde lider olarak gösterilen ilk dört ülkenin tamamında, ana dili eğitim müfredatları medya okuryazarlığı eğitimi ile ilişkilendirilmiştir (Tüzel, 2012).

Medya okuryazarlığına sahip birey bilgi okuryazarlığına da sahip demektir. Bilgi okuryazarlığı yapan bireyin üst düzey düşünme becerilerinin yanı sıra fikir üretebilen, problem çözme konusunda kendilerine güvenen, konuyla ilgili bilgiyi ayırt edebilen, teknolojik araçları bilgiye erişmek ve iletişim amaçlı kullanmayı bilen, birden fazla cevap içeren veya cevabı olmayan durumlarla baş edebilen becerilere sahip olurlar (Kurbanoglu, 2010).

Medya okuryazarlığı nesiller arası farkı kapatılmak için sadece okullarda ki eğitimle yetinmemeli çeşitli kurslarla ana baba eğitimine ve hizmet içi eğitimlere de yönelik çalışmalar yapılmalıdır.

Medya okuryazarlığı eğitiminin nitelikli biçimde sağlanabilmesi adına ilgili ölçüde Hayat Bilgisi-Sosyal Bilgiler, Türkçe, Fen ve Teknoloji vb. derslerin öğretim programı ile ilişkilendirilerek verilmesinin zorunlu olduğunu belirtmiştir (Çakmak, 2010).

Eğitim fakültelerinde geleneksel, öğretmen merkezli yöntemden modern yöntemlere henüz tam anlamı ile geçilememişken çağın hızla değişimi ile ortaya çıkan yeni yöntem ve tekniklerin az kullanıldığı sorunu bilinmektedir. Eğitim müfredatı sürekli kendini yenilemeli çağın getirilerini dikkate almalıdır. Öğretmen adayları ve öğretmenler bu hızlı değişime ayak uydurabilmelidir. Çakmak ve Altun, Türkçe Öğretmenliğinde medya okuryazarlığı ile ilgili yaptıkları araştırma da başta kazanımların uyumu olmak üzere çeşitli alanlarda medya okuryazarlığının yeterliliğini çalışmışlar, çeşitli yönlerden güncellemeleri ihtiyaç duyduğu belirtmişlerdir (Çakmak&Altun, 2013). Yeni sistemin uygulamaya konulması sürecinde öğretim programlarındaki güncelleme çalışmaları fırsat olarak değerlendirilerek programdaki mevcut kazanımların medya okuryazarlığı eğitimi potansiyeli vurgulanacak şekilde ele alınması mümkündür (Çakmak&Altun, 2013).

Potter (2005) medya okuryazarlığını, karşılaştığımız mesajların anlamlarını yorumlama ve medya tarafından maruz bırakıldığımız iletiler grubu olarak tanımlamaktadır (Görmez, 2014). Medya okuryazarlığın bu tanıma göre verilen mesajların anlamak ve yorumlamak üzere düşünüldüğünde birinci ve ikinci kademe öğrencileri için çizgi film ve animasyonların verdiği mesajları anlamak ve yorumlamak olduğu ne kadar önemli olduğu öneme çıkar. Çizgi film ve animasyonlar okuma alışkanlığını kaybeden bu yeni nesilde geniş bir hedef kitleye sahip olmuşlardır.

Kitle iletişim araçlarından olan televizyon, telefon ve bilgisayar içerisinde çocuğun ilk tanıştığı araç televizyondur. Çocuğun çok küçük yaşlarda ekrana bağlanmasında hareket eden nesnelere, seslere ve renklere karşı içgüdüsel duyarlılığı etkili olmaktadır. Günümüzde artık çocuklar çizgi filmlerin büyüdü dünyası ile çok erken yaşta tanışmaktadırlar (Akt: Çetin&Üzer, 2018).

Karaboğa'nın Giroux'tan aktardığına göre çocukların günlük yaşamını dolduran bu filmler, toplumsal değerleri ve rolleri öğretmede aile, okul ya da dini kurumlardan daha güçlüdür (Akt: Karaboğa, 2017).

Çizgi filmin kalitesini hiç kuşkusuz taşıdığı içerik belirler. Caillou da ki aile ilişkilerini konu alan olumlu mesajlar, Pinokyo da ki yalan söylemenin kötü bir davranış olduğunu gösteren evrensel bir mesaj her toplumda kabul görmektedir (Yağlı, 2013).

Çocuklar karakterlerini şekillendirirken, sosyal hayata uyum sağlarken, toplumdaki davranış kalıplarını öğrenirken uygun modelleri taklit ederler. Bu modeller bilgi taşıyan her şeydir (anne-baba, arkadaş, sanatçı, sporcu, siyasetçi, TV, gazete, radyo vs.) ve bu modeller içinde çocukları en çok etkileyen çizgi film karakterleridir (Akt: Yorulmaz, 2013).

Ailesinin onayladığı özellikleri gören, kendisi de aynı onayı almak isteyen çocuk bir süre sonra bunu temsil eden diğer kişiyi kendine örnek almaya başlayacaktır. Bu yüzden çocukların izlediği filmler/çizgi filmler, oyuncaklar çocuklar üzerinde sanıldığından daha etkilidir (Oktay, 2019).

Seçtiği karakterin yerine geçen çocuk, o karakterin bakış açısını anlamaya çalışır. Bu tür oyunlar sayesinde çocukların sadece zihinsel ve yaratıcı düşünme becerileri gelişimleri değil aynı zamanda empati duyguları da gelişim gösterir. Çocuklar yerine geçtiği kahramanın nasıl baktığını, konuşma stilini, düşünce yapısını ve davranışlarını keşfetmesi gerekir (Demiral&Yamaner&Süklüm, 2016).

Batı kaynaklı animasyon ve çizgi filmler izlendiğinde en genel verilen mesaj “anı yaşa” ve “mutlu ol”dur. Oysaki mutlu olmak ne olursa olsun salt bakış açısıyla kullanıldığı zaman doğru olmayabilir. Birinin mutluluğu birinin mutsuzluğuna sebep olacak ise bu doğru olamaz. Anı yaşamak, bireyi sorumluluklarını, yanlışlarını, ihtiyaçlarını ve buna benzer unsurları karşılamayabilir. Birey, önce aile sonra yakın çevresi sonra toplumuyla var olmak zorundadır. Eğitimin pek çok tanımından bir tanesi de “bireyin topluma uyumlu hale gelmesi”dir. Çizgi film ve animasyonlarda bunlara dikkat edilmelidir.

Animasyon yüklendiği bu görev, çocuğun eğitim süreci içerisindeki kişilik gelişimini istenildiği şekilde mesajlarla yönlendirebilmektedir (Akt: Karakuş, 2015).

Genel anlamda okuryazarlık “toplum tarafından anlam verilen iletişimsel simgelerin etkili bir biçimde kullanılabilmesi yeteneği” olarak tanımlanmaktadır (Akt:Kurudayıoğlu&Tüzel, 2010). Okuryazarlık, okuma ve yazma faaliyetinin eşliğinde kişinin yaşadığı hayatı ve bu hayat içinde nesne ve olayları algılayışı, anlaması ve sosyal hayatındaki bütün ilişkilere bir anlam yüklemesi ile ilgili bir kavramdır (Aşıcı, 2009). Okuryazarlık ise, kişilere ve yaygın olarak herkese – topluma okuma ve yazmayı öğretme sonucunda gerek kişilerin, gerekse toplumların okuma, yazma, bilgi edinme ve bilgiyi en verimli biçimde kullanma becerileri kazanmalarını hedefleyen kavram olarak ele alınmaktadır. (Önal, 2010). Okuryazarlık bağlamları arasında değişiklik yapabilmeyi ve becerilerin farklı bağlamlara aktarılması ya da aktarılmamasını ifade etmektedir (Akt: Gül, 2007).

Çizgi film ve animasyonların pek çok yönden faydası olduğu kadar edebi metinlerle eşleştirildiğinde de yeni nesillerin eğitiminde teorik bilgilerin kolaylıkla uygulanacağı materyaller olarak görülebilir. Örneğin anlatım biçimleri, öyküleyici, betimleyici, tanımlayıcı, açıklayıcı, örnekleyici, kanıtlayıcı, karşılaştırmalı anlatım biçimlerini izleyeceği çeşitli çizgi filmlerin üzerinden teorik olarak değil, uygulamalı olarak gördüğü için kolaylıkla yapılandırabilir. Bakış açısı ve yaklaşım biçimlerini teorik bilgi olarak vermek yerine hakim bakış açısı ile anlatıcı, kahraman anlatıcının bakış açısı, tanık anlatıcının bakış açısı ifadelerinin farkındalığına varır. Çizgi film ve animasyon izleme sayısı arttıkça da bu yapılandırmacı eğitime göre kendilerinde bir üslup oluşmasını sağlar. Çizgi film ve animasyonlar fabl, masal ve hikaye türlerinin özelliklerini taşımaktadır. Hayvanların ve nesnelerin konuşması bireye fabl türünü öğretirken, hayal gücü ile üretilmiş olağanüstülükler masal özelliklerini, olay akışı yönünden ise hikaye türünün özelliklerini verir. Eleştirel okuma ile izlenecek çizgi film ve animasyonlarda doğruyu ve yanlış, güzeli ve çirkini, hak ve haksızlığı vb. değerlendirmeleri uygun sorularla rahatlıkla kavrayabilir. Çizgi film ve animasyonlar adeta bu üç türün bir sentezidir. Bu açıdan ele alındığında fabl, masal ve hikaye için yapılacak her türlü yöntem, metot ve teknikler çizgi film okur yazarlığı için de geçerlidir. Örneğin masalarda kullanılan Mesaj-Index metodu çizgi film ve animasyonlarda da uygulanabilir. Edebi eserlerde kullanılan önemli bir yöntem ise içerik analizidir

ve bugün animasyon ve çizgi film üzerine yapılan çalışmalarda içerik analizi denemeleri artmıştır. Masalların önemli bir yöntemi olan Motif-Index ise çizgi film ve animasyonlar açısından çocuğa ne kazandıracaklarını tespit eden önemli bir çalışmadır. Hedef kitlesi çok geniş olan Harry Potter'ın masal özellikleri taşıması ve bunun için yapılabilecek en iyi analizin Motif-Index olacağı muhtemeldir. Çizgi film okur yazarlığında dikkat edilecek önemli bir faktör ise kültür öğeleridir. Çizgi film ve animasyon sektörünün hakim olduğu millet, evrensel ufka hakim olma riski taşıyacağı bu sektörün kendi kültürünü diğer toplumların kültürlerine entegre edileceği kaygısı bu alan ile ilgili yapılan çalışmalarda gösterilmiştir. Çizgi film ve kültür ilişkisinde önemli olan nokta çocukların kendi kültürlerinden uzaklaşmamalarını sağlamaktır. Kendi kültürünü unutan ve uzaklaşan çocuklarda kültür karmaşası ortaya çıkarak kendi öz benliklerini kaybetmelerine yol açabileceği görüşü savunulmaktadır (Çolak&Güngör, 2019). Çizgi film ve animasyonların kök değerleri açısından incelenmesi toplumun değer yargıları ile birlikte kültürünü de çocuğa verip vermemesi açısından incelenebilir (Murat&Doğan&Öner, 2019). Müfredatta bulunan kazanımların, çizgi film ve animasyonlar üzerinde kullanılması da analiz, sentez ve kavrama yönünden bir okur yazarlık sonucu verebilir. Örneğin 5N1K, olay akışını sorgulama, olay akışını değiştiren faktörler, eserde geçen nesnelere, hayvanlar, nesne ve hayvanların olay akışına etkisi, sebep-sonuç ilişkisi, amaç-sonuç ilişkisi, gerçek ve kurgunun arasındaki farkı bulma, duygu, düşünce, hayal, izlenim ve deneyimleri ayırt etme gibi yaklaşımların bireye algılatılması, çizgi film ve animasyon okur yazarlığı için kullanılabilir. Çizgi film ve animasyonlarda toplumsal sorunların çözümünde ele alınacak konuların vurgulanması, örneğin şiddet, büyü, sihir gibi yaygın olan sorunların empati yolu ile çözümlenmesi için okur yazar becerisi geliştirilebilir. Bireyin gelişiminde önemli olan azimli olmak, çalışkan olmak, sabırlı olmak, vefalı olmak adil olmak, dürüst olmak, sadık olmak vb. şahsiyete yönelik değerler kazandırmanın yanı sıra liderlik vasıflarını geliştirmek de rol/model özelliği ile okur yazarlık çerçevesinde kullanılabilir (Arslan, 2016).

2. YÖNTEM

Bu çalışmada doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Doküman analizi araştırmanın hedeflerine yönelik verilere ulaşmada dokümanların incelenmesi ile gerçekleşir (Çepni, 2009). Bu yöntem, yapılan çalışmanın amacını gerçekleştirmek için kaynakları temin etme, okuma, okuduklarından notlar çıkarma ve elde edilen bulgulardan hareketle değerlendirmelerde bulunma aşamalarını kapsar. Popüler medya, TV, film, radyo, gazeteler, edebi çalışmalar, fotoğraf, çizgi film ve son zamanların gözdesi olan internet, kurumsal veri kaynağı olarak kabul edilir (Çev: Turan, 2013).

Çizgi filmler, üretim amaçları doğrudan eğitim ve öğretim olmamasına karşın etkili bir öğrenme aracı olarak değerlendirilmektedir (Akt: Bahar&Peçenek, 2019).

Uygun yaş seviyesine göre tercih edilen seçkin çizgi film ve animasyonlar, rahat ortamlarda zorlanmadan izlendikleri, görsel ve işitsel algıyı birlikte kullandıkları, kendi hayal güçlerini kullanan masalarda çok zengin ve renkli hayal gücü örneklerine rastlayacakları, biçimsel ve anlamsal dil gelişimini sağlayacağı için önemlidir.

Çizgi film yöntemiyle kuşaktan kuşağa aktarılacak kodlamalar sunmak mümkündür. Çizgi filmlerin güçlü kültürel öğeler taşımaları, toplumdan topluma farklılık göstermeleri bunun sonuçları olmaktadır. Dünya üzerinde çizgi film endüstrisine hâkim konumundaki ülkeler, kendi kültürel değerlerini çizgi filmler aracılığıyla işlemek noktasında maharet sahibidirler (Uçan, 2018).

“İstanbul Muhafızları-Ab-ı Hayat”

İstanbul Muhafızları çizgi dizisinde atletik ve girişken Mehmet, araştırmacı ve bilgili Zeynep, ürkek ama hayalci Ali ve sportmen Elif'ten oluşan bir ekip, tarihi eserlere zarar vermek isteyen Gürgen ve Azmi karakterleriyle mücadele ederler. Gürgen ve Azmi ise tarihî eserlere zarar verme peşinde. Yıllarca tarih dersinden geçememiş Gürgen, tarihe ve tarihî eserlere düşman kesilir. İstanbul'un bütün tarihini silebilmek için yardımcısı Azmi ile birlikte tarihî yapılara zarar vermekle işe başlayacaktır. Ancak tahmin edemedikleri şey, İstanbul'un artık sahipsiz olmadığıdır. İstanbul Büyükşehir

Belediyesi Kültür A.Ş. tarafından hazırlanmış olan “İstanbul Muhafızları” adlı çizgi dizinin ilk bölümü ise 18 Haziran 2016 tarihinde “TRT Çocuk” kanalında ekranlara sunulmuştur. Halen yayına devam etmektedir (Kültür A.Ş., 2016). İlk gösterim tarihi: 5 Ekim 2018, Yönetmen: Çağrı Cem Bayraklı, Senaryo: Mehmet Barış Günger, Vizyona Giriş Tarihi: 05 Ekim 2018, Müzik: Koray Göker, Görüntü Yönetmeni: Ahmet Kasapoğlu.

Bu çalışmada İstanbul Muhafızları Ab-1 Hayat filmi ele alınmıştır.

İstanbul Muhafızları Ab-1 Hayat filmi geniş kitlelere hitap edebilmektedir. Çizgi film ve animasyon kadrosu ile senaryoyu yazan Aslı ve ekibinin başından geçen olaylar ele alınmıştır. Animasyon karakterlerini tesadüfen senaryonun üzerine dökülen özel bir su bugünkü yaşama taşır. Boyut değiştiren çizgi film kadrosu İstanbul’u korumak üzere senaristleri Aslı’nın finalini henüz gerçekleştirmediği çalışmanın sonunu birlikte yaşarlar. Aslı’nın çalıştığı yayınevi arkadaşlarından Burcu da Gürgen ve Azmi gibi kendi menfaat ve hırslarının peşindedir. Olay Veli Dede’nin ustasının ustasından kalan ab-1 hayat suyunu açgözlü ve hırslı insanlardan korumak üzere harita ile birlikte şişeyi Aslı’ya vermesi ile başlar. Mitolojik unsurlar ile beslenmiş halk edebiyatı türlerinin kullanıldığı, İstanbul’un tarihi ve kültürel bölgelerini tanıtan bu filmde iyiyi ve kötüyü ayırt edebilme, hak ve haksızlık için mücadele etme, tarihi ve kültürel eserlerin korunması ile ilgili bilinçlendirme ön planda fark edilmektedir. İstanbul Muhafızları animasyon ve çizgi film dizilerinde yer alan ünlü çınar ağacı filmde de etkin olarak kullanılmıştır. Filmde ve dizi serisinde kötü rolündeki Gürgen’in ismi de ağaç kültüründen gelmektedir. Pek çok çizgi filmde işlenen temalardaki kötüler gibi evreni ele geçirmek, dünyayı yok etmek gibi bir niyeti yoktur. Sadece başarısız olduğu tarih dersinden kurtulmak ve astronot olmak için İstanbul’u tarihten silmeye çalışır. Son derece zeki olan Gürgen, kötü olmasına rağmen son derece çalışkan ve bir mucittir. Filmin sonunda kendi yaptığı icat ile yardımcısının emrine girer. Bu çalışma bir deneme çalışması olduğu için birkaç örnek verilmeye çalışılmıştır.

2.1. Motif-Index:

Çınar: Çınar ağacı Türk mitolojisinde en genel anlamı ile uzun yıllar yaşayabilmesinden dolayı şahitlik yaptığı nesillere karşılık bilgelik özelliği taşır. Bu da hürmet ve saygı gerektiren bir değer olarak da pir anlamında kavram yükler. Anadolu ve batı Türklerinde çınar hükümdarlık ve güç sembolüdür. Osman Gazi rüyasında Osmanlı Beyliğini “dünyayı saran bir çınar ağacı” şeklinde görmüştür. Osmanlı Devleti bu rüyadan sonra kurulmuştur. Fatih Sultan Mehmet, İstanbul’u ilk aldığı şehri korumak için çevresine çınar ağaçları dikirmiştir. Filmdeki özelliği bu anlamdan kaynaklanmaktadır.

Ab-1 Hayat Suyu: İçeni ölümsüzlüğe kavuşturduğuna inanılan efsanevi su. Hz. Hızır’ın içtiği söylenir. Din kitaplarında bahsedilmiştir. Özellikle yayınevının başındaki Ayşen Hanım oldukça yaşlıdır ve bu onun hassas konusudur. Henüz genç olmasına rağmen Burcu da yaşlanmaktan korkmaktadır. Yaşlılık kaygısı hanımların zaafı olarak işlenmiştir.

Anka Kuşu: Simurg veya bir diğer ismiyle Zümrüdü Anka efsanevi bir kuştur. Doğru kişiler için kutsi hedeflere yol gösterir. Batı’daki Nirvana anlayışına bir nevi karşılık gelen Allah’a ulaşma, seyr ü sülükteki yolculuğun önderidir.

Boyut Değiştirme: Efsane ve destanlarda görülen bir nevi “don değiştirme” bu filmde çizgi film kahramanlarının bir kaza sonucu senaryo yazılı metne sihirli suyun dökülmesi ile gerçek dünyaya geçmeleri.

Medusa: Güzelliği ile bütün tanrıçaları kıskandıran tanrıları da kendine aşık eden ünlü Yunan mitolojisinde bir tanrıçadır. Güzelliğine aşık olup zorla sahip olan kocasına inat Athena’nın gazabına uğrar. Saçları yılan şeklinde ve oldukça çirkinleştirerek cezalandırılır. Yerebatan Sarnıcı’nda büstü vardır.

Tesadüfler: Masalımsı özellik taşıyan bu filmde olağanüstülükler tesadüfler şeklinde ortaya çıkar. Senaryonun üzerine suyun dökülmesi animasyon ve çizgi film karakterlerinin bugünkü dünyaya geçmesi, kâğıdın tesadüfen yanmasıyla veya güneş ışığı almasıyla sihirli kağıtta yeni bilmecelerin çıkması gibi.

2.2. Mesaj-Index:

Etik İletiler: Ab-1 hayat suyunun açgözlü insanların bencilce arzulamaları ile onu korumaya çalışan ahlaklı insanların mücadelesi. İnsanlar aynı zaafllara sahip olabilir fakat ahlaklı olanlar ile ahlaksızlar arasındaki fark kişinin karakterini gösterir.

Sosyolojik İletiler: Filmin iyiler ve kötüler arasında geçen mücadelesinde bir hiyerarşinin olması, kötülerin güvensizliği ve hırsı birbirlerine de zarar vermesi. Her sonun yeni bir başlangıç olduğu.

Psikolojik İletiler: Yaşlılara hitapta yaşlı oldukları vurgulanmadan saygı gösterilmesi, Aslı'nın kadın olarak animasyon ekibi tarafından özel bir sevgi ile korunmaya çalışılması ve ona bağlılıkları.

Ekonomik İletiler: Zenginliğin, mücevher ve para olmadığı maddi zenginlikten çok manevi zenginliğin insanlık için önemli olduğu.

Kültürel Öğeleri: Haritadaki şifreler bilmeceler ile verilmiştir.

“ Valinin kulesini bul gün batımında

Dolunay gökyüzünde doğduğunda

Kapat gözlerini sıkıca

Güneş ile Ay'ın tam ortasında

Haritayı aydınlatacak ışık Mimar Sinan'ın ustalığında.”

“İstanbul'da dikkat çeken beş kule var ancak hiçbiri herhangi bir valiye ait değil. Sonra eskiden Mısır valilerine Hidiv dendiği aklıma geldi, Hidiv Kasrı'dır. Hidiv Kasrı o dönemki Mısır Valisi için yaptırılmış, Mimar Sinan'ın Mihrimah Sultan için yaptırdığı iki camii bulunmaktadır. Mihrimah kelime anlamı olarak güneş ve ay demek. Mimar Sinan, Mihrimah Sultan'a olan hayranlığını göstermek için bir sır eklemiştir. Yılın bir gününde iki minare arasında birinden güneşin battığı görülürken diğerinde de ayın doğduğu görülmektedir.”

“Nice yollar gizli bu toprakların altında,

Sizi istediğiniz yere götürecek Zümrüd-ü Anka.”

Anka kuşunun gizli kapıyı bularak yol göstermesi.

“İnsanların gözü o kadar aç ki ab-1 hayatın altın kuyuda olduğunu düşünüyorlar. Gerçek güzellik gözle görülen değildir, hiç güneş görmeyen bir yerde çiçek açar mı? Bu kadar sığ bir suda balık yaşar mı? Gözleri bu kadar kör olmasaydı gerçek güzelliğin altın kuyu değil, buradaki çiçekler olduğunu bilirdi.”

3. KAZANIMLAR:

Sebepler-sonuç ilişkisi: Sorumluluklarını yerine getirenlerin çalışmaya devam edebilecekleri, yerine getirmeyenlerin ise kovulacakları

Sanal alemde çınar ağacı rolü ile gerçek hayatta Veli Dede'nin aynı rolde olması, kurgu ile gerçeğin ayırt edilmesi.

4. DİL GELİŞİMİ:

Gürgen'in icadı olan alıcının böcek şeklinde simgelenmesi, alıcılara halk arasında verilen böcek sözcüğü ile kavramsallaşması.

Toplantıda mecazların kullanılması, kinaye yapılması “Biz siz gelmeden başladık ama umarım sizin için bir sorun olmaz”, sabaha kadar çalışmayı “50 yıl yaşlanmak” ifadesi, Veli Dede’yi “paketleyerek” getirmek mecazının kullanılması.

Hidiv Kasrı, Belgrad Ormanları, Sultan II. Mahmud’un yaptırdığı su bendleri, Mimar Sinan’ın yaptırdığı camiler hakkında tarihi bilgilerin verilmesi.

5. SONUÇ

Bilgi toplumunun ve yeni eğitim anlayışının bir gereği olarak, eğitilmiş insan öğrenmeyi öğrenen bir kişilik olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu yanıyla okuryazarlık kavramının anlamı dijital okuryazarlık, görsel okur-yazarlık, bilgisayar okur-yazarlığı, medya okur-yazarlığı gibi kavramlarla daha da genişlemeye başlamıştır (Tanrıverdi&Apak, 2010). Çizgi film ve animasyonların bir olay akışından ibaret olmadığı, film kritiği yapılacak şekilde eğitimlerin verilmesi öğreneni bilinçlendirecektir.

Carmen (1999) medya okuryazarlığını, medyayı okuma, izleme, konuşma, dinleme becerilerinin düşünme becerisi ile bütünleştirilmesi olarak betimler (Akt: Aslan&Basel, 2017). Bireylerin ve toplumların hayatına hakim olan medya, ulaştığı hedef kitleleri hakimiyeti altına almaktadır, her yaşta izleyici bulabilen çizgi film ve animasyonlar toplumsal sorunların çözümlenmesinde de örnek olaylarla tutum ve davranışları etkileyebilir. Bu filmde trafikte emniyet kemerini takması doğru fakat makyaj yapması ise yanlış örneklenmiştir. Bunlara dikkat edilmelidir.

Medyayla öğretim: Öğrencilerin bilgiye ulaşma, analiz etme, değerlendirme ve iletişime geçme yeteneğini güçlendirmek için medyayı bir araç olarak kullanmak bu sınıflarda en sık yaşanan durumu anlatır (Altun, 2008). Bu filmde dilsel gelişimi sağlayan sözcüklerin anlambilim açısından, soyut anlam, mecaz anlam, kavram, sembol, gösterge gibi özellikleri öğrenene doğal olarak aktarılmıştır.

TV, internet gibi kitle iletişim araçları üzerinden verilen mesaj kendisine ulaşan bireyin mesajın örtük içeriğini değerlendirmede gereken etkinliği gösteremediğinde savunmasız bir alıcı konumundan kurtulamayacağı açıktır (Karaman, 2010). Çizgi film ve animasyon okur yazarlığı seçkisiz ele alındığında art niyetli ve izlenmemesi gereken çizgi filmler üzerinden de yanlışlar, ayıplar, suçlar, ahlaksızlıklar üzerinde durularak çizgi film ve animasyon okur yazarlığı yapılabilir.

Eleştirel medya okuryazarlığının temelinde eleştirel pedagoji yatmaktadır. Eleştirel pedagojinin ilkelerinin ise, John Dewey’in çalışmalarından ve özellikle de Frankfurt Okulu’nun eleştirel kuramından beslendiği söylenebilir. Adorno, eğitimcilerin öğrencilere eleştirel olmayı, yani otoriteye direnmeden itaat etmeyi sağlayan her türlü politikayı yönlendiren baskıcı ideolojilere, bu ideolojilerin gereksinimleri ile toplumsal ilişkilerine ve söylemlerine nasıl karşı çıkacaklarını öğretmelerini önerir (Özonur&Özalpman, 2009). Milli Eğitim’in hedeflediği amaçların başında demokratik davranan evrensel ufka sahip azimli, dürüst insanlar yetiştirmek gelir. Bu hedefe ulaşmak için eleştirel düşünmeyi bilen bireyler yetiştirmek gerekir. Dewey ve Adorno’nun belirttiği gibi bireyler yetiştirmek için medya okuryazarlığında başarılı ve sağlıklı eğitim verilmelidir.

İkinci kademe Türkçe derslerinin büyük oranda yalnızca basılı metinler aracılığı ile işleniyor olması, derslerin öğrencilerin tam anlamıyla yaşamını kuşatmaması sonucunu doğurmaktadır. Hayatların büyük bir kısmında renkli görüntülerin, hareketli videoların, gösterişli ve ses efektlerin yer aldığı metinlerle karşılaşan öğrenciler derslerde kullanılan yazılı metinleri sıkıcı bulmaktadırlar (Tüzel, 2012). Kişilik gelişimi açısından da doğru ve yanlış örneklerin rol/model olarak kullanılabilmesi bu filmde Motif-Index’te geçen anka kuşu, Medusa, çınar ağacı, boyut değişirme gibi mitolojik unsurları öğrenebilir.

Başlangıçta özellikle problem çözme ve karar verme becerilerine değinen bilgi okuryazarlığı tanımlarının zaman içinde başta eleştirel düşünme becerisi olmak üzere diğer üst düzey düşünme becerilerini de kapsama aldığı görülmektedir (Kurbanoglu, 2010). Veli Dede’yi yerinde bulamayan Ece’ye Ayşen Hanım namazda olabileceğini veya bir işinin çıktığını söyleyerek hipotetik

düşünmenin tahmin etme özelliği ile problem çözümüne katkısı öğrenen için örnek olay olarak kullanılabilir. Bilmeceler parça bütün ilişkisi açısından hipotetik düşünme ve benzetmelerle analogik düşünme soyut düşünmeyi sağlar.

Medya okuryazarı olan bir toplum yaratmak için ebeveynler de medya okuryazarlık eğitimi içerisine dâhil edilmelidir (İnan, 2015).

Sosyal medya, algı yönetimi hedef kitle analizi yaparken kitlenin sosyo-kültürel, sosyo-psikolojik, tarihi değer, simge ve sembollerine dikkat eder (Erarslan, 2018).

Eğitim fakülteleri ve özellikle de Türkçe öğretmenleri, çizgi film ve animasyon sektörünün eğitim üzerindeki önemini bilinçli bir şekilde müfredata almalı, yeni yetişen öğretmen adaylarına bu müfredat ile eğitim verilmeli, çalışan öğretmenlerin ise hizmeti içi eğitim ile bu eksikliği tamamlanmalıdır. Bu alan yazınında incelemeler ve çalışmalar devam ettikçe bir çizgi film ve animasyon okuryazarlığı ortaya çıkacaktır.

KAYNAKÇA

Altun, A. (2008). "Türkiye'de Medya Okuryazarlığı", *İlköğretmen Eğitimci Dergisi*, 16, 30-34.

Arslan, P. (2016). "Çizgi Filmlerde Lider Karakterinin Eğitimdeki Yeri", Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Aslan, N., & Basel, A. T. (2017). "Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Medya Okur-Yazarlık Düzeyleri (İzmir Örneği)", *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 25(4), 1353-1372.

Aşıcı, M. (2009). "Kişisel ve sosyal bir değer olarak okuryazarlık", *Değerler Eğitimi Dergisi*, 7(17), 9-26.

Bahar, M. A., & Peçenek, D. (2019). "İkinci Dil Edinimi Sürecinde Çizgi Filmlerin Rolü: Eleştirel Bir Bakış", *Milli Eğitim Dergisi*, 48(223), 245-266.

Çakmak, E. (2010). "İngiltere ve Türkiye'deki İlköğretim Medya Okuryazarlığı Eğitimi program ve Uygulamalarının Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi", Yayınlanmamış Doktora Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.

Çakmak, E., & Altun, A. (2013). "İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programında Medya Okuryazarlığı Eğitimi", *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 9(2), 152-170.

Çepni, S. (2009). "Araştırma ve Proje Çalışmalarına Giriş", Pegem Yayıncılık, Ankara.

Demiral, U., Yamaner, E. & Süklüm, N. (2016). "Çizgi Filmlerde Verilen Eğitimsel Mesajlar; TRT Çocuk Kanalı Örneği", *Journal of International Social Research*, 9(45), 536-564.

Erarslan, L. (2018). "Sosyal Medya ve Algı Yönetimi", Ankara: Anı Yayıncılık.

Görmez, E. (2014). "Ortaokul Öğrencilerinin Medya Okuryazarlığı Düzeyleri", *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2014(3), 137-157.

Gül, G. (2007). "Okuryazarlık sürecinde aile katılımının rolü", *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 8(01), 17-32.

Güngör, A. C., & Çolak, A. (2019). "Popüler Kültür Bağlamında Çizgi Filmlerin Kültür Aktarımındaki Yeri ve Önemi: "İstanbul Muhafızları" İncelemesi", *İDİL*, 59, 923-931.

İnan, T. (2015). "Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Medya Okuryazarlığına İlişkin Görüşleri", *Ekev Akademi Dergisi*, Sayı: 62, Yıl:19, 289-206. *Bu araştırma yazarın Yüksek Lisans Tezinden alınmıştır. Yüksek Lisans Tezi Başlığı: Öğretmen Adaylarının Medya Okuryazarlık Düzeyleri ve Medya Okuryazarlığına İlişkin Görüşleri.

- Kalan, Ö. G. (2010). “Medya Okuryazarlığı ve Okul Öncesi Çocuk: Ebeveynlerin Medya Okuryazarlığı Bilinci Üzerine Bir Araştırma”, *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 1(39), 59-73.
- Karaboğa, M. T. (2017). “Medya Çağında Çocuk ve Çocuk Kültürü: Şiddet ve Tüketim Kültürünün Yansımaları”, *Uluslararası Çocuk Edebiyatı ve Eğitim Araştırmaları Dergisi (ÇEDAR)*, 2(2), 1-17.
- Karakuş, N. (2015). “Okul Öncesi Döneme Hitap Eden Tema İçerikli Çizgi Filmlerin Değerler Eğitimine Katkısı Yönünden Değerlendirilmesi (Niloya Örneği)” *Değerler Eğitimi Dergisi*, 13(30), 251-277.
- Karaman, M. K. (2010). “Öğretmen Adaylarının TV ve İnternet Teknolojilerini Kullanma Amaç ve Beklentilerinin Medya Okuryazarlığı Bağlamında Değerlendirilmesi”, *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(2), 51-62.
- Kurbanoğlu, S. S. (2010). “Bilgi Okuryazarlığı: Kavramsal Bir Analiz”, *Türk kütüphaneciliği*, 24(4), 723-747.
- Kurudayıoğlu M., & Tüzel, A. G. M. S. (2010). “21. yüzyıl okuryazarlık türleri, değişen metin algısı ve Türkçe eğitimi”, *Türklük Bilimi Araştırmaları*, (28), 283-298.
- Merriam, S. B. (2013). “Nitel Araştırma: *Desen ve Uygulama İçin Bir Rehber*”, (Çev.: Selahattin Turan), Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara.
- Murat, M. & Gülkanat, G. (2019). “Kültür ve Eğitim Açısından Animasyonlar”, *Social Mentality And Researcher Thinkers Journal*, Sayı: 15, 164-184.
- Murat, M., Doğan, Ş., & Öner, R. E. (2019), “*Afacanlar Sınıfı Animasyon Filmi ve Kök Değerler*”, 2. Uluslararası Mardin Artuklu Bilimsel Araştırmalar Kongresi 2019, İKSAD, Bildiri Özetleri Kitabı syf: 199.
- Oktay, N. D. (2019). “*Değerler Eğitimi Açısından Up “Yukarı Bak” Animasyon Filminin Değerlendirilmesi*”, Tezsiz Yüksek Lisans Dönem Projesi, Eskişehir Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Önal, H. İ. (2007). “Medya Okuryazarlığı: Kütüphanelerde Yeni Çalışma Alanı”, *Türk Kütüphaneciliği*, 21(3), 335-359.
- Önal, İ. (2010). “Tarihsel değişim sürecinde yaşam boyu öğrenme ve okuryazarlık: Türkiye deneyimi”, *Bilgi dünyası*, 11(1), 101-121.
- Özonur, D., & Özalpman, D. (2009). “Türkiye’de Medya Okuryazarlığı Projesi Üzerine Bir Değerlendirme”, *Marmara İletişim Dergisi*, (15), 195-212.
- Sarsar, F., & Engin, G. (2015). “Sınıf Öğretmeni Adaylarının Medya Okur-Yazarlık Düzeylerinin İncelenmesi”, *Ege Eğitim Dergisi*, 16(1), 165-176.
- Sert, I. İ. (2008). “Bilgi Okuryazarlığı Penceresinden Türkiye Gerçeklerine Bir Bakış”, Okul Kütüphanecisi, Öğretmen ve Yönetici İşbirliği; Okul Kütüphanesi. 44. Kütüphane Haftası Etkinliği.
- Tanrıverdi, B., & Apak, Ö. (2010). “Türkiye, Finlandiya ve İrlanda İlköğretim Programlarının Medya Okur-Yazarlığı Eğitimi Açısından Karşılaştırılması”, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 10(2), 1153-1213.
- Tüzel, S. (2012). “*İlköğretim İkinci Kademe Türkçe Derslerinde Medya Okuryazarlığı Eğitimi: Bir Eylem Araştırması*”, Yayınlanmış Doktora Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale.
- Uçan, B. (2018). “Türk Çizgi Filmlerinde Kültürel Kodlamalar”, *Journal of International Social Research*, 11(55), 1134-1144.

Üzer, M. & Çetin, Ş. (2018). “Küçük Hezarfen” Çizgi Filminde Yer Alan Millî Kültür Unsurlarının İncelenmesi. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 7(3): 2049-2079.

Yağlı, A. (2013). “Çocuğun Eğitiminde ve Sosyal Gelişiminde Çizgi Filmlerin Rolü: Caillou ve Pepee Örneği”, *Turkish Studies*, 8(10), 707-719.

Yorulmaz, B. (2013). “Din ve Değerler Eğitimi Açısından Caillou Çizgi Filminin Değerlendirilmesi”, *Diyanet İlmî Dergi*, (3),127-143.

<https://www.kultur.istanbul/tr/kultur-asnin-hazirlattigi-cizgi-film-istanbul-muhafizlari-18-haziranda-trt-cocukta-haber-473> 15.20

<https://bilimvegelecek.com.tr/index.php/2013/12/01/anadolu-kulturunde-agaclar-cinar-agaci-duzenin-ve-otoritenin-sembolu/> 15.20